

Concept notitie Leefbaarheidsprogramma Nationaal Coördinator Groningen

foto: Provincie Groningen

Inhoud

Inleiding	3
Stand van zaken	4
Koers.....	6
Algemeen	6
Per programma	9
BIJLAGE 1. Stand van zaken Leefbaarheidsprogramma's NCG	11
BIJLAGE 2. Stand van zaken Leefbaarheidsprogramma's NAM	17
BIJLAGE 3. Plan van aanpak communicatie leefbaarheidsprogramma's: Kansrijk Groningen	21

Inleiding

In het bestuursakkoord 'Vertrouwen op herstel en herstel van vertrouwen' is door de minister van Economische Zaken, de provincie Groningen en negen gemeenten uitgesproken dat de leefbaarheid van het aardbevingsgebied een forse impuls moet krijgen. Daar zijn twee bedragen voor beschikbaar gesteld:

- € 35 miljoen voor een leefbaarheidsprogramma onder regie van de Dialoogtafel;
- € 25 miljoen voor een leefbaarheidsprogramma onder regie van de NAM zelf.

Met de uitvoering van deze programma's is een start gemaakt in 2014. Tevens is een stuurgroep leefbaarheid ingericht voor advisering aan de Dialoogtafel en aan de NAM over deze programma's. En hebben werkgroepen de verschillende onderdelen nader uitgewerkt om tot uitvoering te kunnen komen. In 2015 is de Dialoogtafel opgeheven. Daarmee verviel de coördinerende rol van de Dialoogtafel op de leefbaarheidsprogramma's.

Meerjarenprogramma

Met de vaststelling van het Meerjarenprogramma (MJP) 'Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen' is besloten dat de regie op de leefbaarheidsprogramma's van de voormalige Dialoogtafel formeel overgedragen wordt aan de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). In het MJP is vastgelegd dat de NCG met de betrokken partijen de verdere invulling en uitvoering van het programma vorm gaat geven en zorgt dat reeds afgesproken acties worden uitgevoerd.

Aanvullend staat in het MJP in de paragraaf over leefbaarheid opgenomen dat de NCG een aanpak gaat faciliteren voor 'best persons' (ondernemende burger die vaak als informele leiders hun omgeving in beweging zetten) en gaat bevorderen dat met (de clusters van) gemeenten een gebiedsbreed programma sociale cohesie wordt ontwikkeld.

Doelstelling

Met deze notitie beogen wij:

1. De Maatschappelijke- en Bestuurlijke stuurgroepen op de hoogte te brengen van de stand van zaken per programma;
2. Een koers uit te zetten voor het vervolg van het leefbaarheidsprogramma;
3. Tot afspraken te komen over de afstemming met het leefbaarheidsprogramma onder regie van de NAM;
4. Te komen tot een actieagenda waar de stuurgroep leefbaarheid met de NCG en de betrokken partijen de komende periode mee aan de slag kan.

Proces

In de afgelopen maand heeft de NCG kennisgemaakt met de programma's door middel van het voeren van gesprekken met vertegenwoordigers, secretarissen, subsidieontvangers, etc. Deze gesprekken waren open en plezierig. Vervolgens is op 15 februari een werkmiddag georganiseerd met de betrokken gemeenten, kartrekkers, NAM en NCG in Loppersum. Hier hebben we stilgestaan bij de overdracht van de 'oude' naar de 'nieuwe' organisatie en hebben we suggesties en aanbevelingen van partners en kartrekkers opgehaald voor de koersbepaling voor de toekomst. Deze suggesties zijn opgenomen in de stand van zaken per programma (bijlage 2 en 3) of, waar dit om een richtinggevende uitspraak vraagt, opgenomen in de algemene koers of koers per programma.

Deze notitie wordt geagendeerd in de maatschappelijke stuurgroep (3 maart) en de bestuurlijke stuurgroep (7 maart) voor advies. Daarna kan besluitvorming door de NCG plaatsvinden.

Stand van zaken

De verschillende programma's zijn onderverdeeld naar drie niveaus waarop leefbaarheidsvraagstukken zich afspelen: regionaal, gemeentelijk en lokaal niveau. Dit is vertaald in drie sporen:

- Spoor 1 richt zich op gemeenten. Gemeenten kunnen bij dit programma aanvragen indienen voor een financiële bijdrage voor gemeentelijke herstructureringsopgaven.
- Spoor 2 wordt uitgevoerd door maatschappelijke organisaties, de zogenaamde 'kartrekkers'. Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van een regionaal programma, waar lokale initiatiefnemers zich kunnen aanmelden voor ondersteuning.
- Spoor 3 richt zich rechtstreeks op bewoners met kleinschalige initiatieven (tot 10.000 euro).

Hieronder staat een compleet overzicht van de programma's. De programma's die onder de voormalige Dialoogtafel vielen en de programma's die onder regie van de NAM vallen, zijn onderdeel van het bestuursakkoord. Daarmee is ook financiële dekking geregeld voor deze programma's. Voor de aanpak 'best persons' en het gebiedsbrede programma 'sociale cohesie' zijn geen middelen gereserveerd.

Programma	Kartrekker	Financiën
SPOOR 1: GEMEENTEN		
Regie: Nationaal Coördinator Groningen		
Herstructurering leefbaarheid	Gemeenten	€ 15 mln.
SPOOR 2: REGIO: MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES		
Regie: Nationaal Coördinator Groningen		
Breedband voor heel Groningen	Economic Board	€ 5 mln.
Lokale energietransitie	Provincie Groningen	€ 5 mln.
Dorpsvisies en landschap	Landschapsbeheer Groningen	€ 2,5 mln.
<i>Nog niet gelabeld</i>		€ 2,5 mln.
Regie: NAM		
Elk dorp een duurzaam dak (EDED)	Groninger Dorpen	€ 5 mln.
Herbestemming Cultureel Erfgoed	Libau	€ 5 mln.
SPOOR 3: INWONERS		
Regie: Nationaal Coördinator Groningen		
Loket leefbaarheid	Groninger Dorpen	€ 5 mln.
Regie: NAM		
Regeling leefbaarheid en duurzaamheid	NAM	€ 15 mln.
TOTAAL		€ 60 mln.
Regie: Nationaal Coördinator Groningen		
Aanpak 'best persons'	NCG	
Gebiedsbreed programma 'sociale cohesie'	NCG	

Het is belangrijk om met elkaar de stand van zaken te delen en vast te stellen. Dit is ons gezamenlijke vertrekpunt. Hieronder wordt kort per spoor de stand van zaken geschetst. In de bijlagen zijn de programma's uitgebreider beschreven. Sommige programma's zijn nog niet zo ver en kunnen niet concreet uitgewerkt worden. Daar wordt de stand van zaken zoals die nu bekend is beschreven.

Spoor 1

Gemeenten konden aanvragen indienen voor herstructureringsprojecten. Toetsing vond plaats in een toetsingscommissie, die adviseerde aan de stuurgroep leefbaarheid. De stuurgroep adviseerde

vervolgens de Dialoogtafel. De Dialoogtafel nam het uiteindelijke besluit. Deze besluitvorming wordt in de nieuwe situatie overgenomen door de NCG.

Voor het onderdeel herstructurering is in totaal € 15 miljoen beschikbaar. Om snelheid te kunnen maken is besloten om voor de eerste twee jaar (2014-2015) € 6 miljoen beschikbaar te stellen, met een verdeling naar rato van inwoneraantal (40% van het beschikbare budget) en een vast deel per gemeente (60% van het beschikbare budget). Inmiddels is hiervan € 2,7 miljoen beschikbaar gesteld in een eerste tender. Voor de verdeling van de resterende € 9 miljoen moeten criteria worden vastgesteld door de NCG.

De toetsingscommissie heeft op de vijf aanvragen in de tweede tender positief geadviseerd. De stuurgroep leefbaarheid en de Dialoogtafel waren op dat moment echter niet meer actief. Dit heeft ervoor gezorgd dat deze aanvragen tijdelijk zijn blijven liggen. De NCG heeft daarom, vooruitlopend op deze notitie, besloten om het positieve advies van de toetsingscommissie over te nemen en in te stemmen met het beschikken van deze bedragen aan de gemeenten. Dit om de uitvoering niet verder te laten stagneren.

Spoor 2

De kartrekkers van de regionale programma's hebben hard gewerkt om te komen tot plannen van aanpak voor de uitvoering van hun programma's. Deze zijn gereed voor Elk dorp een duurzaam dak, Herbestemming cultureel erfgoed en Dorpsvisies en landschap. De kartrekkers van deze programma's staan in de startblokken: programmateams zijn ingericht, projectcriteria zijn opgesteld en adviseurs zijn gereed om concrete initiatieven te ondersteunen. In maart worden daarom informatieavonden georganiseerd in de betrokken gemeenten om bewoners op het beschikbare aanbod te wijzen en mensen op te roepen zich te melden met concrete initiatieven. De eerste initiatieven hebben zich al gemeld.

Voor het programma Breedband was een business case opgesteld om ruim 4.000 woningen in de 'witte gebieden' in de G11 te voorzien van snel internet, waarbij de provincie de verantwoordelijkheid nam de business case uit te breiden met circa 8.000 adressen in de gehele provincie. Inmiddels heeft een marktpartij zich als geïnteresseerde gemeld. De impact hiervan op het plan van aanpak wordt nu onderzocht. Dit leidt tot een aangepaste business case die op 18 maart gepresenteerd wordt aan de betrokken partijen. Het programma Lokale Energietransitie, zoals opgesteld door de Natuur- en Milieufederatie, wordt momenteel samengevoegd met het provinciale programma energietransitie. Door deze samenvoeging worden dubbelingen uit het programma gehaald, zodat het beschikbare investeringsbedrag voor subsidies / leningen in de regio aanzienlijk verhoogd kan worden.

Spoor 3

Dit derde spoor richt zich op bottom-up initiatieven. Individuele bewoners, stichtingen of (sport)verenigingen die een goed idee hebben dat bijdraagt aan de leefbaarheid van het gebied kunnen een rechtstreekse aanvraag indienen bij het Loket leefbaarheid (tot € 10.000) of bij de Regeling leefbaarheid en duurzaamheid van de NAM (boven de € 10.000). Zowel het loket als de regeling zijn geopend in 2014 en er is veel animo voor. Het loket leefbaarheid heeft inmiddels al plannen goedgekeurd voor € 1,7 miljoen. Bij de regeling van de NAM zijn tot nog toe 120 aanvragen ingediend en is voor € 2,6 miljoen toegekend.

Een aanvraag bij het Loket leefbaarheid kan online. Tot nog toe verloopt dit via de website van de Dialoogtafel. Dit moet gewijzigd worden. De online toegang van het Loket leefbaarheid is onderdeel van het plan van aanpak 'Kansrijk Groningen' (zie bijlage 3). Ook de NAM wil met haar regeling aansluiten bij Kansrijk Groningen, om op deze manier nog meer bekendheid te genereren voor het programma. Ook zijn tussen de twee regelingen afspraken gemaakt om dubbelingen te voorkomen: een aanvraag bij het ene loket sluit een aanvraag bij het andere loket uit.

Aanpak best persons en sociale cohesie

Hier zijn nog geen activiteiten op ontpleoid. Dit staat gepland in het tweede kwartaal van 2016. Hierbij zal aansluiting gezocht worden bij bestaande activiteiten binnen de gemeenten en de provinciale Uitvoeringsagenda leefbaarheid 2016-2020.

Koers

De uitgangspunten van het MJP zijn uiteraard ook van toepassing op het leefbaarheidsprogramma, met speciale aandacht voor continuïteit in de aanpak, de verdeling van lasten en lusten en de bewoner staat centraal. Het leefbaarheidsprogramma is bij uitstek een programma waar ook de lusten van het MJP snel zichtbaar kunnen worden, waardoor gewerkt kan worden aan herstel van vertrouwen.

Met dit in het achterhoofd formuleert de NCG hier een aantal algemene uitgangspunten, die de leidraad zijn bij de algemene keuzes en koers per programma:

- De overdracht van de Dialoogtafel naar de NCG moet tot geen of zo weinig mogelijk vertraging of uitstel van plannen leiden. Het MJP moet geen breuklijn zijn. De focus moet op de inhoud blijven in plaats van opnieuw op het proces.
- Het bouwen aan vertrouwen moet voortgezet worden. De NCG wil daarom aansluiten bij de energie van het gebied en aansluiten bij lopende projecten. Daar waar mogelijk continuïteit houden in besluitvormingsstructuren en reeds vastgestelde uitvoeringsplannen hanteren.
- Wel wil de NCG zoveel mogelijk samenhang aanbrengen tussen het leefbaarheidsprogramma en de gebiedsgerichte aanpak/prioritaire gebieden zoals vastgesteld in het MJP.
- De NCG wil zo snel mogelijk een knoop doorhakken en duidelijkheid bieden over de verdeling van rollen, verantwoordelijkheden en inhoud. Binnen het leefbaarheidsprogramma, maar ook binnen de hieraan gerelateerde onderdelen van het MJP (zoals de gebiedsgerichte aanpak).

Algemeen

Geografische afbakening (G9, G11, G12)

Het leefbaarheidsprogramma van de Dialoogtafel had betrekking op negen van de twaalf aardbevingsgemeenten. Dit knelt bij de overdracht van het programma naar de NCG, aangezien het werkgebied van de NCG twaalf gemeenten betreft.

- Scenario 1: we hanteren de ingezette lijn en blijven het leefbaarheidsprogramma aanbieden aan de G9. Continuïteit en draagvlak onder de negen gemeenten zijn hiervoor belangrijke argumenten. Tevens zijn de beschikbare middelen hierop berekend.
- Scenario 2: we breiden het gebied voor het leefbaarheidsprogramma uit met Hoogezand-Sappemeer en Menterwolde. Gelijke monniken, gelijke kappen zorgt voor rust en draagvlak in het werkgebied. Een onderscheid met de stad Groningen is daarbij mogelijk verdedigbaar door het karakter van de programma's, die zich met name richten op de ontwikkelingen op het platteland en/of de krimpregio's. Dit scenario betekent een herverdeling van de middelen en daarmee het openbreken van bestaande toezeggingen en afspraken, tenzij extra middelen beschikbaar kunnen worden gesteld. Al geven de trekkers van een aantal programma's aan dat binnen de bestaande middelen de twee extra gemeenten mogelijk ook bediend kunnen worden.
- Scenario 3: het werkgebied voor het leefbaarheidsprogramma wordt G12. Dit lijkt alleen een optie indien (aanzienlijk) meer middelen worden vrijgemaakt voor het leefbaarheidsprogramma. De programma's kunnen dit niet binnen de huidige begrotingen opvangen. Tevens moet dan inhoudelijk gekeken worden naar de programma's en de aansluiting hiervan op de stad Groningen.

Dit knelpunt is besproken met een vertegenwoordiging van gemeenten op de werkconferentie op 15 februari. Daar werd uitgesproken dat uitbreiding van het gebied voor de hand ligt, gezien de op handen zijnde herindeling van de gemeente Slochteren met Hoogezand-Sappemeer en Menterwolde en de gemeente Ten Boer met gemeente Groningen. Wel is dan de voorwaarde dat extra middelen hiervoor worden vrijgemaakt. De NCG zal zich oriënteren op de vraag of er draagvlak is om tot een aanpak te komen binnen de G12. In de tussentijd gaan de programma's door met hun inzet voor de G9 om de uitvoering niet te laten stagneren.

Voorstel: de NCG oriënteert zich op de vraag of er draagvlak is om tot een aanpak te komen binnen de G-12 voor het leefbaarheidsprogramma.

Besluitvormingsstructuur

In de fase van de Dialoogtafel bestond er een stuurgroep leefbaarheid, die adviseerde over de besteding van de middelen uit de verschillende programma's die onder regie van de Dialoogtafel vielen. De stuurgroep bestond uit Jacques Wallage (voorzitter), Marianne Besselink (provincie), Siegbert van der Velde (NMF), Annette van Velde (LTO), Henk Bakker (gemeenten), Martijn Verwoerd (NAM), Rika Pot (gemeenten), Emme Groot (Veiligheidsregio Groningen) en Jan Boer (Groninger Dorpen).

In lijn met de geformuleerde uitgangspunten ligt het voor de hand de stuurgroep opnieuw in te stellen. De stuurgroep geeft in de nieuwe situatie advies aan de NCG over het leefbaarheidsprogramma. Ook de NAM heeft aangegeven de stuurgroep leefbaarheid voor een toets op draagvlak in de regio van hun eigen programma's te (blijven) gebruiken. Het (technisch) voorzitterschap en de secretarisfunctie van de stuurgroep worden belegd bij de NCG.

Er hebben personele wisselingen plaatsgevonden binnen de betrokken organisaties. Hierbij het voorstel voor de nieuwe samenstelling van de stuurgroep leefbaarheid:

- Nationaal Coördinator Groningen – Jeroen de Boer (voorzitter)
- Nationaal Coördinator Groningen – Wietske Schober (secretaris)
- Land- en Tuinbouw organisatie (LTO) – Annette van Velde
- Gemeenten – Rika Pot
- NAM – Martijn Verwoerd
- Groninger Dorpen – Jan Boer
- Groninger Bodembeweging – Derwin Schorren
- Provincie – Eelco Eikenaar
- Natuur- en Milieufederatie (NMF) – Anneke Schäfer
- Veiligheidsregio Groningen – André v.d. Nadort

Voorstel: De stuurgroep leefbaarheid opnieuw instellen. De stuurgroep geeft advies aan de NCG ter voorbereiding op besluitvorming. Programma's worden op hoofdlijnen besproken in de stuurgroep. De programma's hebben binnen deze kaders uitvoeringsruimte. Programma's koppelen de voortgang van de projecten periodiek terug aan de stuurgroep, zodat indien nodig kan worden bijgestuurd. Besluiten door de NCG op advies van de stuurgroep leefbaarheid worden ter kennisname geagendeerd in de bestuurlijke- en maatschappelijke stuurgroep.

Gezamenlijke communicatie

De Dialoogtafel vervulde de rol van verbinder en opdrachtgever van de programma's van het leefbaarheidsprogramma. Met de vaststelling van het MJP wordt deze rol overgenomen door de NCG. De betrokken partijen willen zorgen voor een overzichtelijk aanbod vanuit de programma's aan dorpen en wijken. Dit door middel van gezamenlijke informatieavonden en onlinecommunicatie. De Dialoogtafel verzorgde dit tot voor kort door middel van hun website, periodieke nieuwsbrieven en informatiebijeenkomsten. De NCG neemt deze rol over. Nadere invulling is afhankelijk van overleg met de betrokken kartrekkers. Een plan van aanpak is bijgevoegd in de bijlage om te komen tot een gezamenlijke communicatiestrategie en afstemming van inzet van communicatiemiddelen.

Voorstel: Een gezamenlijke communicatiestrategie onder de noemer 'Kansrijk Groningen' conform bijgevoegd plan van aanpak (zie bijlage 3) ontwikkelen en uitvoeren.

Looptijd

De looptijd van het bestuursakkoord is tot 1 januari 2019, terwijl de looptijd van het MJP tot 1 juni 2020 is. De NCG hanteert eerst de gemaakte afspraken per programma, totdat blijkt dat hier een knelpunt door ontstaat. Dan wordt het gesprek hierover opgestart. Hier lijkt momenteel nog geen

aanleiding toe. Gezien de uitspraak in het eerste bestuursakkoord 2014-2018 dat langjarige continuering in de rede ligt, is er geen noodzaak alle middelen te besteden voor 1 januari 2019.

Voorstel: De huidige looptijd van de programma's ongewijzigd laten. De kartrekkers van de programma's kunnen indien dit nodig blijkt een verzoek indienen bij de stuurgroep om de looptijd van het programma aan te passen.

Financiële administratie

Op dit moment is de financiële administratie voor de uitvoering van de verschillende programmaonderdelen belegd bij de NAM. Er is onder de oude Dialoogtafel reeds een voorstel uitgewerkt samen met de NAM en de provincie om deze bij de provincie te beleggen. Een daartoe ontwikkeld/opgestelde overeenkomst heeft in 2015 niet tot ondertekening geleid. Aangezien de NCG geen uitgebreide financiële administratie kan voeren, is het voorstel om dezelfde lijn vast te houden en de administratie bij één externe partij onder te brengen. Hier moet de mogelijkheid tot beroep- en bezwaar een plaats in krijgen.

Voorstel: NCG brengt de financiële administratie onder bij één partij. Belangrijke uitgangspunten daarbij zijn: snelheid, aansluiting bij de lokale besluitvormings- en adviesstructuren, voorkomen van versnippering in de uitvoering en integraal inzicht in de uitputting van de beschikbare budgetten.

Uitvoeringskosten

De huidige afspraak is om uitvoeringskosten voor de programma's, zoals de te maken kosten voor de toetsings- en beoordelingscommissies, te dekken uit de programmabudgetten. De enige uitzondering hierop is de overkoepelende communicatie ondersteuning. Hierin is niet voorzien in de programma's. Het team communicatie van de NCG neemt de ontwikkeling van Kansrijk Groningen en het onderhoud van de daarbij horende communicatiemiddelen op zich. Dit kan gerealiseerd worden binnen de beschikbare formatie van team communicatie.

Voorstel: De uitvoeringskosten per programma dekken uit de beschikbare € 35 miljoen conform de huidige werkwijze. De NCG neemt de ontwikkeling van Kansrijk Groningen en het onderhoud van de daarbij horende communicatiemiddelen op zich.

Samenhang met het MJP

De kartrekkers van de programma's benadrukken dat de doelstelling van de leefbaarheidsprogramma's is om bij te dragen aan de leefbaarheid door aan te sluiten bij de bestaande energie in het gebied en initiatieven uit dorpen en wijken te faciliteren en versnellen. Dit kan op gespannen voet staan met de aanpak 'van binnen naar buiten' en met name de prioritering die binnen de bouwkundige versterking wordt aangebracht. Een dorps huis in Loppersum is bijvoorbeeld mogelijk niet klaar voor deelname aan het programma EDEDD, terwijl een dorp buiten de 0,3 contour kant-en-klare plannen heeft. Dit kan een mismatch betekenen met de samenleving, waardoor de bewoner niet centraal gesteld wordt, en tevens de programma's vertraagd worden. Terwijl de uitvoering van deze programma's juist een goede manier is om de inwoners van het gebied op een positieve manier te betrekken bij de uitvoering van het MJP. Anderzijds levert toekennen van inspectie- en versterkingscapaciteit buiten de prioritaire gebieden mogelijk vertraging op van het programma binnen deze gebieden.

Voorstel: Daar waar mogelijk de programma's verbinden met de gebiedsgerichte aanpak. De NCG heeft de inspanningsverplichting om binnen de programmering voor de versterking initiatieven die ingediend worden bij één van de leefbaarheidsprogramma's mogelijk te maken.

Samenhang met programma's NAM

De inhoudelijke aansturing van de programmaonderdelen Herbestemming cultureel erfgoed, Elk dorp een duurzaam dak en de Regeling leefbaarheid en duurzaamheid is belegd bij de NAM. De regie op de communicatie over het volledige leefbaarheidsprogramma ligt bij de NCG. Inhoudelijke afstemming

wordt gezocht in een gezamenlijk kartrekkeroverleg en in de stuurgroep leefbaarheid. De kartrekkers van de programma's van de NAM kunnen ook gebruikt worden als 'verkenner' voor de versterkingsopgave. Door de sectorale aanpak van deze programma's lopen zij bij de aanpak van dorpshuizen en cultureel erfgoed voorop in de versterkingsaanpak. De opgedane kennis kan gebruikt worden in de gebiedsgerichte aanpak en de versterkingsopgave.

Voorstel: De programma's onder regie van de NCG en de programma's onder regie van de NAM zoeken afstemming in communicatie, besluitvorming (stuurgroep) en uitvoering (kartrekkeroverleg).

Samenhang leefbaarheidsprogramma provincie

De Provinciale Staten van Groningen hebben op 8 december 2015 de kaders vastgesteld voor het Uitvoeringsprogramma leefbaarheid 2016-2020. Dit uitvoeringsprogramma geeft een extra impuls aan de leefbaarheid in de provincie. Dit door de inzet van subsidiegelden (€ 22 miljoen) verdeeld over drie programmalijnen:

1. een gebiedsaanpak (grote gebiedsgerichte projecten, zoals het herinrichten van een centrumgebied);
2. een locatiegerichte aanpak (het ondersteunen van de leefbaarheid door bijvoorbeeld het combineren van verschillende functies onder één dak of het verwijderen van 'rotte kiezen');
3. de ondersteuning van lokale initiatieven (tot € 10.000) middels een loketfunctie.

Daarnaast worden drie revolverende fondsen opengesteld (€ 15 miljoen): een accommodatiefonds, een maatschappelijk investeringsfonds en een MKB fonds.

Dit uitvoeringsprogramma wordt provinciebreed uitgerold, maar vertoont inhoudelijk veel overeenkomsten met het leefbaarheidsprogramma van de NCG. Het is belangrijk om hierin afstemming met elkaar te zoeken en te kijken waar we elkaar kunnen versterken of slimme verbindingen kunnen leggen.

Voorstel: Afstemming zoeken met het Uitvoeringsprogramma leefbaarheid 2016-2020 van de provincie Groningen.

Per programma

Naast de algemene uitgangspunten zijn voor sommige programma's nog specifieke aandachtspunten of koerswijzigingen te benoemen.

Herstructurering

De eerste twee tenders van spoor 1 'herstructurering' zijn toegekend. De gemaakte afspraak is dat alleen de gemeente Ten Boer nog gebruik kan maken van een derde tender (deadline 1 juni 2016). Zij zijn de enige gemeente die het gereserveerde budget nog niet volledig hebben aangevraagd.

De aanvragen voor spoor 1 werden getoetst door een toetsingscommissie. De NCG wil deze commissie voortzetten. De commissie is ingewerkt, geaccepteerd en bekend in het gebied. Wanneer hieraan getornd wordt verliezen we tijd, commitment en opgebouwde kennis. Tevens zorgt dit voor een inhoudelijke toets voorafgaand aan de bespreking in de stuurgroep.

Voor spoor 1 moeten criteria worden opgesteld voor de verdeling van de resterende € 9 miljoen voor herstructurering. Door deze criteria vast te laten stellen door de NCG wordt geborgd dat de inzet en toetsing van spoor 1 aan gaat sluiten bij de doelstelling en uitgangspunten van het MJP. Tijdens de werkconferentie op 15 februari zijn de volgende aandachtspunten voor herijkte criteria en verdeling van het budget meegegeven:

- De verdeling van het budget onder de gemeenten is tot nog toe vastgelegd op 40% naar rato van de bevolking en 60% vast budget per gemeente. Het vasthouden van deze verdeling van middelen per gemeente lijkt voor de hand liggend, zeker als we de focus op de inhoud willen houden. Elke andere manier van verdeling is, eveneens, arbitrair en kan tot discussie leiden.

- Om als gemeente in aanmerking te komen voor het gereserveerde budget, zou bij de toetsing niet langer herstructurering centraal gesteld moeten, maar leefbaarheid in combinatie met versterken en/of schadeherstel. Het vertrekpunt is dat de leefbaarheid onder druk staat daar waar veel schade is en/of de versterkingsopgave uitgevoerd wordt. Projecten zouden dus bij moeten dragen aan de leefbaarheid specifiek in deze gebieden;
- De afweging welke projecten de grootste impact hebben, moet een lokale afweging zijn. Dit wordt belegd bij de gemeenten;
- Het is belangrijk om een goed beargumenteerde onderbouwing van de verdeling van de leefbaarheidsgelden te hebben, zeker als je in volgende jaren een verlenging van die gelden wilt regelen of aanvullende middelen nodig hebt. De criteria en besteding moeten bijdragen aan het agenderen van de problematiek en het bijbehorende financieringsvraagstuk in onze regio.
- In dit kader wordt geadviseerd aan gemeenten om de herstructureringsgelden te betrekken bij de opgaven van de gebiedsgerichte aanpak en het sectorale programma onderwijs.

Voorstel:

- Gemeente Ten Boer kan, conform afspraak, gebruik maken van de derde tender. Het beschikbare bedrag hiervoor is vastgelegd per gemeente door de voormalige Dialoogtafel.
- Toetsingscommissie spoor 1 voortzetten. De toetsingscommissies van spoor 1 adviseert aan de stuurgroep, die een voorgenomen besluit neemt en dit aanbiedt aan de NCG voor finale besluitvorming.
- De toetsingscommissie de opdracht geven om herijkte criteria op te stellen en een voorstel te doen voor de budgetverdeling voor de resterende € 9 miljoen. Deze criteria worden voorgelegd aan de stuurgroep ter advisering en vastgesteld door de NCG.

Breedband

De huidige business case wordt momenteel aangepast. Deze business case moet opnieuw worden voorgelegd aan de stuurgroep leefbaarheid en de NCG voor het definitief beschikken van de gereserveerde € 5 miljoen voor snel internet. Daarin moet meegenomen worden dat de terugverdienopdracht van deze € 5 miljoen niet aanwezig is. De € 5 miljoen van de Economic Board zelf is wel revolverend.

Voorstel: Definitieve business case Breedband voorleggen aan stuurgroep leefbaarheid en NCG.

Lokale energietransitie

Het definitieve programma is nog niet gereed. Zodra dit gereed is, wordt dit voorgelegd aan de stuurgroep leefbaarheid ter advisering. Finale besluitvorming vindt plaats bij de NCG.

Voorstel: Voorleggen definitieve programma lokale energietransitie aan de stuurgroep leefbaarheid en finale besluitvorming door NCG.

Loket leefbaarheid

De snelle, laagdrempelige werkwijze van het Loket leefbaarheid wordt positief ervaren. Op de werkconferentie werd geadviseerd om met name de snelheid bij toekenning (mogelijk gemaakt door te werken met bevoorschotting aan Groninger Dorpen en verantwoording achteraf) en de brede samenstelling van de beoordelingscommissie (voor het draagvlak) te handhaven.

Voorstel:

- Handhaven huidige criteria van het Loket leefbaarheid. Eventuele wijzigingen worden voorgelegd aan de stuurgroep leefbaarheid en de NCG.
- Beoordelingscommissie spoor 3 voortzetten.
- In de financiële administratie voorzien in een manier om de snelle werkwijze van het Loket leefbaarheid te continueren.

BIJLAGE 1. Stand van zaken Leefbaarheidsprogramma's NCG

Spoor 1. Herstructurering

Het uitgangspunt voor het programma 'herstructurering' is als volgt destijds door de Dialoogtafel geformuleerd:

'Bij herstructurering gaat het in de kern om maatregelen, ingrepen en projecten die hun impact hebben op een breed terrein. Het zijn ingrepen, vaak ook in de voorzieningenstructuur, die ervoor zorgen dat een grote groep mensen profijt heeft van genomen maatregelen. De maatregelen zijn zo omvangrijk dat er niet één individu of één organisatie is aan te wijzen die eigenaar is van het project. De maatregelen kosten veel geld en uitvoering vergt een lange adem. Dit zorgt er ook voor dat dit soort ingrepen meestal niet geboren worden vanuit de samenleving zelf, maar dat hiervoor overheden, vaak in samenwerking met maatschappelijke organisaties, het initiatief nemen. Om deze herstructureringsmaatregelen uit te voeren is in het algemeen ook besluitvorming van overheden noodzakelijk, omdat ze te maken hebben met openbare voorzieningen, inrichting van openbare ruimte en/of wijziging van bestemmings- en inpassingsplannen.'

Doelgroep

Voor de DEAL gemeenten en De Marne boden de bestaande Woon- en Leefbaarheidsplannen aanknopingspunten voor projecten die mogelijk ingediend konden worden, voor andere gemeenten werd besloten dat zij de mogelijkheid moesten krijgen en nemen om te kijken welke herstructureringsopgaven daar waren. Gemeenten waren de enige aanvrager van mogelijke herstructureringsprojecten.

Doel

Herstructureringsmaatregelen die in aanmerking kwamen voor een aanvraag, dienden in elk geval één of meerdere van de volgende doelstellingen te dienen:

1. Het versterken en verrijken van vitale gemeenschappen;
2. De herstructurering van voorzieningenstructuur die leidt tot kwalitatief goede voorzieningen die toekomst-bestendig, duurzaam en aardbevingsbestendig zijn;
3. De versterking van de kwaliteit van woning en woonomgeving;
4. Oplossingen voor leegstand van maatschappelijk vastgoed, woningen en bedrijfstuurgood met speciale aandacht voor erfgoed;
5. Het versterken en aanpassen van bereikbaarheid van voorzieningen voor inwoners, zowel fysiek, met collectief vervoer als digitaal.

Deze doelstellingen waren bewust breed geformuleerd, zodat de gemeenten een lokale afweging konden maken welke projecten of maatregelen ze het liefste wilden indienen.

Toetsingscriteria

Vervolgens werden de ingediende projecten getoetst. Hiervoor zijn de volgende criteria opgesteld:

1. Hoe urgenter het probleem, hoe groter de reden voor selectie van dit project;
2. Project lost leefbaarheidsproblemen die het gevolg zijn van bevolkingsdaling en/of aardbevingen;
3. Hoe meer doelstellingen gehaald worden, des te beter;
4. Er moet "schwung" komen in het gebied. Zichtbare maatregelen hebben de voorkeur.

Beoordeling en besluitvorming

Toetsing vond plaats in een toetsingscommissie, samengesteld uit:

- Alex Visser (onafhankelijk voorzitter)
- R. Brink (secretaris)
- H. Wessels
- G. Noordhoff
- J. Koomans van den Dries

De toetsingscommissie adviseerde de stuurgroep leefbaarheid. De stuurgroep adviseerde vervolgens de Dialoogtafel. De Dialoogtafel nam het uiteindelijke besluit. Deze besluitvorming wordt in de nieuwe situatie overgenomen door de NCG.

Budget

Voor het onderdeel herstructurering is in totaal € 15 miljoen beschikbaar. Om op korte termijn snelheid te kunnen maken is besloten om voor de eerste twee jaar (2014-2015) € 6 miljoen beschikbaar te stellen, met een verdeling (deels) naar rato van inwoneraantal (40% van het beschikbare budget) en een vast deel per gemeente (60% van het beschikbare budget). Deze verdeling zorgde ervoor dat in alle gemeenten die – op dat moment – behoorden tot het aardbevingsgebied de weg in principe vrij was om belangrijke herstructureringsopgaven aan te pakken. Ook voor die gemeenten waar nog geen woon- en leefbaarheidsplannen waren ontwikkeld. Later zou, ook n.a.v. ervaringen, een beslissing genomen moeten worden over de wijze van inzet van het resterende budget.

	Beschikbaar	Tender 1	Tender 2	Tender 3
Winsum	€ 666.000		€ 666.000	
Ten Boer	€ 541.000	€ 319.000	€ 30.000	€ 192.000
Slochteren	€ 701.000		€ 701.000	
Loppersum	€ 595.000	€ 595.000		
Eemsmond	€ 707.000		€ 707.000	
Delfzijl	€ 901.000		€ 901.000	
De Marne	€ 595.000	€ 595.000		
Bedum	€ 600.000	€ 600.000		
Appingedam	€ 631.000	€ 631.000		
Totaal	€ 5.937.000	€ 2.740.000	€ 3.005.000	€ 192.000
Uitvoeringskosten	€ 63.000			

Inmiddels is € 2,7 miljoen beschikbaar gesteld aan de gemeenten in een eerste tender. Dit was voor de volgende projecten:

- Gemeente Appingedam: ontwikkeling centrum Appingedam
- Gemeente Bedum: concentratie winkelcentrum
- Gemeente De Marne: geïntegreerd Kindcentrum Leens
- Gemeente Loppersum: leefbaarheid 't Zandt
- Gemeente Ten Boer: herstructurering winkelcentrum en herstructurering sportcomplex

De aanvragen voor de tweede tender zijn ingediend voor 1 november 2015 en bestonden uit de volgende projecten:

- Gemeente Delfzijl: herstructurering locaties en strategisch vastgoed Delfzijl
- Gemeente Winsum: kindcentrum Baflo
- Gemeente Eemsmond: project Citytheater 538 en project Maarweg Uithuizen
- Gemeente Slochteren
 - Harkstede: van Jeugdhonk naar Pand 4040
 - Slochteren: van houtstek naar dorpsstek + overkluizing provinciale weg
 - Siddeburen: herontwikkelen van de zone bij de kerk
- Gemeente Ten Boer: herstructurering zwembad, sporthal en activiteiten dorpshuis

De toetsingscommissie heeft op deze aanvragen uit de tweede tender een positief advies afgegeven. De stuurgroep leefbaarheid en de Dialoogtafel waren op dat moment echter niet meer actief. Dit zorgde ervoor dat deze aanvragen tijdelijk zijn blijven liggen. De NCG heeft daarom, vooruitlopend op deze notitie, besloten om het positieve advies van de toetsingscommissie over te nemen en in te stemmen met het beschikken van deze bedragen aan de gemeenten. Dit om de uitvoering niet verder te stagneren.

Alleen de gemeente Ten Boer kan nog gebruik maken van een derde tender (deadline 1 juni 2016). Zij zijn de enige gemeente die het gereserveerde budget nog niet volledig hebben aangevraagd. Tot slot, de uitvoeringskosten van dit programmaonderdeel worden gefinancierd uit de totale beschikbare € 15 miljoen en zijn vastgesteld op maximaal 1 procent van het beschikbare budget.

Spoor 2. Breedband

Een regionaal programma is de realisatie van snel internet in de buitengebieden. Toegang tot online voorzieningen is in de kernen geen probleem. In de buitengebieden echter zien we dat de dekking van

hoogwaardige internetverbindingen minimaal blijft. Naast dat het ontbreken van hoogwaardige internetverbindingen voor bewoners en zakelijke afnemers in de buitengebieden ongemak met zich meebrengt, versterkt het ontbreken van dergelijke verbindingen de bestaande problematiek in deze gebieden.

Vertrekpunt was dat voor marktpartijen de uitrol van breedband in een groot deel van de buitengebieden onrendabel is. Voor publieke partijen wegen ook de maatschappelijke en economische voordelen voor de regio mee. Dit maakt dat het voor publieke partijen wel interessant kan zijn om breedband uitrol in deze gebieden te ondersteunen en dat zij, bij het ontbreken van marktinitiatieven hier ook toe gerechtigd zijn. De Economic Board Groningen, de Dialoogtafel, de provincie Groningen en de gemeenten hadden daarom in 2014 het initiatief genomen om breedband uitrol in de buitengebieden te stimuleren, en daarmee de lokale economie van deze gebieden een flinke impuls te geven.

Doel

De geformuleerde ambitie is om in 2017 alle bewoners en zakelijke afnemers in Groningen toegang te geven tot een hoogwaardige breedbandinternetverbinding.

Deze ambitie is uitgewerkt in een business case aan de hand van een gezamenlijke strategie, waarbij de volgende uitgangspunten centraal stonden:

1. Het beleid richt zich op verblijfsobjecten zonder hoogwaardig breedband in de buitengebieden en bedrijventerreinen. Dit betreffen die percelen waar geen downloadsnelheden van meer dan 30 Mbit/s kan worden afgenomen.
2. De uitrol van breedband vindt plaats in de hele provincie Groningen, niet alleen in de gemeenten van het bevingengebied.
3. Bij voorkeur krijgen zo veel mogelijk percelen een bekabelde hoogwaardige breedbandaansluiting. Voor zeer geïsoleerde percelen is een draadloze aanpak voorzien.
4. De beleidsinstrumenten zijn uniform voor alle gemeenten en geven voor elke gemeente hetzelfde resultaat.
5. Afnemers in het buitengebied betalen hetzelfde bedrag als afnemers in de kernen voor het gebruikmaken van de verbinding.

Doelgroep

In december 2015 ging het om 10.866 te realiseren aansluitingen verspreid over de buitengebieden in alle gemeenten. Het precieze aantal te realiseren aansluitingen op de bedrijventerreinen was niet in beeld, maar werd geschat op 1.000 aansluitingen.

Budget

In totaal bedroeg de benodigde investering ter realisatie van de ambitie €51,7 miljoen. Om te bewerkstelligen dat eindgebruikers geen additionele toeslag betalen en dus hetzelfde betalen als afnemers in de kernen, moest circa €37,4 miljoen niet-revolverende middelen op tafel komen. Vanuit spoor 2 is € 5 miljoen gelabeld voor de aanleg van breedband en de Economic Board heeft € 5 miljoen toegezegd. De provincie werd aanvullend gevraagd om een provinciale bijdrage van € 27,4 miljoen.

Een marktpartij heeft echter onlangs aangegeven dat zij een groot deel van deze percelen nu wel wil ontsluiten via een combinatie van 4G en VDL (internet via koperverbinding). Het is echter niet duidelijk welke wel en welke niet; bovendien wordt hiermee minimaal voldoen aan de genoemde ondergrens van 30Mbit/s en is de oplossing niet toekomstbestendig. De provincie en de Economic Board onderzoeken nu samen welke huishoudens en bedrijven ook met deze nieuwe actie niet worden ontsloten, maar ook hoe, in afstemming met de marktpartij, het gehele witte gebied wel een toekomstbestendige aansluiting kan krijgen. Dit zal leiden tot een nieuwe business case met andere getallen en aansluitbedragen. Op 18 maart 2016 worden de resultaten van deze business case en het laatste onderzoek gepresenteerd aan de betrokken partijen. Tevens worden dan de vervolgstappen gepresenteerd.

Spoor 2. Lokale energietransitie

De Natuur- en Milieufederatie (NMF) heeft op verzoek van de Dialoogtafel een Programma Lokale Energietransitie geschreven. De NCG heeft de provincie gevraagd de uitvoering hiervan te coördineren. Dit programma wordt momenteel samengevoegd met het provinciale programma

energietransitie. Het programma bevat namelijk dubbelingen. Het definitieve programma is nog niet gereed, maar de verwachting is dat door een herverkaveling van de aanpak een aanzienlijk groter investeringsbedrag vrijgemaakt kan worden om in de vorm van subsidies / leningen in de regio terug te laten vloeien.

Doel

Het programma richt zich op de kracht van lokale energiecollectieven in het aardbevingsgebied. Onder een energiecollectief verstaan we een energie-initiatief dat opereert op buurt- of dorpsniveau en streeft naar energiebesparing of productie van duurzame energie. Met deze collectieven kan een grote transitiestap op het gebied van energie worden gemaakt. De focus ligt op het werven, ondersteunen, professionaliseren en financieren van deze lokale energiecoöperaties. Dit omdat de aanwezigheid van succesvolle energiecollectieven op dorps- of wijkniveau een randvoorwaarde is voor het realiseren van decentrale energieopwekking en 'smart grids'. Om succesvolle energiecoöperaties op te bouwen is het nodig kennis, advies en begeleiding in het gebied te organiseren en experimenteeruimte te zoeken binnen bestaande landelijke regelgeving.

Budget

Het bedrag dat gereserveerd staat voor de uitvoering van het programma energietransitie is € 5 miljoen.

Uitvoering

De provincie neemt de coördinatie van het programma op zich. NMF, GrEK en Grunneger Power fungeren vanuit hun unieke positie en met hun specifieke kwaliteiten als hoofdaannemers voor de werving, ondersteuning en professionalisering van initiatieven.

Spoor 2. Dorpsvisies en landschap

Voor het programma Dorpsvisies en Landschap is Landschapsbeheer Groningen benoemd als de kartrekker. Insteek voor dit programma is dat een schakeling van landschappelijke- en cultuurhistorische elementen en patronen hersteld en versterkt kan worden, zodat deze meerwaarde geeft voor de lokale leefbaarheid en het recreatief medegebruik en toerisme. Hierbij ligt de nadruk op vier elementen:

1. Herstel en versterking van dorpswieren
2. Herstel en versterking van 'Groene dorpslinten' vanuit de dorpskernen
3. Herstel karakteristieke lijnen in het landschap (wegbeplantingen, dijken en maren)
4. Versterken toeristisch recreatief routenetwerk

Dit ligt vastgelegd in het programmaplan 'Dorpsvisies en Landschap'. Dit plan is vastgesteld door de Dialoogtafel in juni 2015.

Doel

De doelen van het programma Dorpsvisies en Landschap zijn:

- Behoud, versterking en herstel van de kernkwaliteiten in het landschap vanuit een samenhangende visie voor het landschap;
- Realisatie van uitvoerende werkzaamheden (schop in de grond) zowel in de dorpskernen als de verbinding met het omringende landschap. Realisatie voor en samen met de bewoners in het gebied;
- Ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap leesbaar en beleefbaar maken voor bewoners en bezoekers middels aanleg en uitbreiding van recreatieve routenetwerken.

Doelgroep

Gewerkt wordt samen met dorpsverenigingen, plaatselijke bewonerscommissies of andere georganiseerde samenwerkingsverbanden van bewoners. Individuele voorstellen zijn alleen mogelijk als onderdeel van de plannen opgesteld vanuit de dorpsvisies. Het volledige programma kan niet gebiedsdekkend worden uitgerold. Daar zijn de middelen niet toereikend voor.

Budget

Het voorstel bedraagt in totaal 3.6 miljoen euro. Hiervan wordt aan de NCG een bijdrage van € 2.5 miljoen gevraagd (0,5 miljoen per jaar). Het resterende bedrag wordt gefinancierd middels een bijdrage van de provincie Groningen (€ 550.000) en middels bijdragen van de betreffende terreineigenaren en inzet in natura van bewoners/vrijwilligers (€ 550.000). Het programma start met

een budget van 2 x 0.5 miljoen vanuit het leefbaarheidsprogramma van de NCG (voormalige Dialoogtafel, budget periode 2014 – 2015). Na deze periode (medio 2016) vindt een evaluatie plaats. Het programma krijgt vervolgens een voortgang voor de resterende jaren, zo nodig aangepast afhankelijk van de conclusies uit de evaluatie.

Voor de interne kosten werkt Landschapsbeheer met jaarlijks vastgestelde kostprijstarieven. Ook de projectpartners en andere gebiedspartijen wordt gevraagd te werken op kostprijs basis en te declareren op basis van een urenverantwoording en binnen gemaakte budgetafspraken. Opdrachten weggezet in de markt vindt plaats op offerte-basis waarbij de aanbestedingsregels van de provincie gehanteerd worden.

Toetsingscriteria

Het aardbelevingsgebied is groot en het budget is onvoldoende om alle dorpen met een dorpsvisie in deze periode van het programma deel te laten nemen. Er zullen daarom keuzes gemaakt moeten voor de deelnemende dorpen, met name voor de thema's wierden en groene linten. Daarvoor zijn criteria opgesteld:

- Dorpsvisie: in het dorp moet een actuele dorpsvisie aanwezig zijn waarin voorstellen en ideeën voor de woonomgeving en het landschap zijn benoemd. De dorpsvisie sluit aan op de doelstellingen van dit programma;
- Een actieve betrokkenheid van bewoners en/of bewonersgroepen is aanwezig en men is bereid actief betrokken te blijven bij de uitvoering;
- Draagvlak: in de dorpen is draagvlak onder de bewoners voor het project – er moet voldoende deelneming aanwezig zijn;
- Ruimtelijke ontwikkelingen: in de dorpen zijn actuele ruimtelijke ontwikkelingen aan de orde waarop ingespeeld kan worden om de ruimtelijke kwaliteit van de wierde of dorpslint te verbeteren of er is een andere concrete opgave in het dorp aanwezig;
- Het regulier beheer kan niet gefinancierd worden – het betreft eenmalige herstel, aanleg- en inrichtingswerkzaamheden voor het landschap (inclusief recreatie, natuur en cultuurhistorie). Daarbij is de voorwaarde dat over het noodzakelijke vervolgbeheer afspraken gemaakt worden.
- De ingrepen in het dorp moeten voldoende samenhang vertonen en bijdragen aan versterking van de kernkarakteristieken van het landschap;
- "losse" deelprojecten die vanuit Loket leefbaarheid gefinancierd kunnen worden komen niet in aanmerking voor deelname aan 'dorpsvisies en landschap', tenzij het een belangrijk onderdeel is van een ruimtelijke structuur of duidelijke samenhang vertoont met andere elementen;
- Na afloop dient de kwaliteitsslag zichtbaar te zijn – maatregelen moeten impact hebben voor de woonomgeving en het landschap.

Er moet een duidelijke afstemming komen voor de criteria in de toekomst met het loket leefbaarheid (<10K en NAM >10K). Een ander aandachtspunt is de koppeling met het MJP. Aangezien het programma van landschapsbeheer zich niet richt op gebouwen, is de koppeling niet eenvoudig. Toch liggen hier mogelijk koppelkansen.

Beoordeling

De uitvoering van het programma wordt begeleid en gestuurd door een Programmteam waarin deelnemen: Provincie Groningen, Vereniging Groninger Dorpen, Staatsbosbeheer, Land en Tuinbouw Organisatie en Werkgroep Natuur en landschap Eemsmond. Het programmteam denkt mee over een goede besteding van de middelen binnen de vastgestelde kaders en adviseert over de uit te voeren voorstellen van de deelprojecten. De besluitvorming over het definitieve uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen lag bij de Dialoogtafel. Dit wordt nu overgenomen door de NCG.

Spoor 3. Loket leefbaarheid

Het loket leefbaarheid borduurt voort op de werkwijze van de dorpsloketten 'levende dorpen'. Deze werkwijze rond LEADER werd door alle betrokkenen als succesvol ervaren en als bruikbaar voor de toekenning van bijdragen aan lokale initiatieven. Groninger Dorpen bemenst het loket leefbaarheid en geeft uitvoering aan dit spoor. Groninger Dorpen is de koepelorganisatie van dorpsbelangen- en dorpshuizenorganisaties in de provincie Groningen.

Doel

Het loket leefbaarheid ondersteunt leefbaarheidsinitiatieven tot 10.000 euro.

Doelgroep

Bewoners uit de negen aardbevingsgemeenten.

Budget

Het totale beschikbare budget is € 5 miljoen. Inmiddels is € 1,1 miljoen beschikbaar gesteld aan een kleine 600 initiatiefnemers.

Toetsingscriteria

De insteek van het loket leefbaarheid is dat aanvragen zo laagdrempelig mogelijk moet zijn. Toch moeten ook deze projecten voldoen aan een aantal criteria:

- Het project levert op korte en/of langere termijn een positieve bijdrage aan de leefbaarheid.
- Er is een redelijk aantoonbaar draagvlak onder bewoners/belanghebbenden, of dit is te verkrijgen.
- Het project draagt bij aan versterking van de samenwerking tussen verschillende organisaties in het dorp en/of met buurdorpen.
- Uit het voorstel moet blijken dat het project een duurzaam karakter heeft. Wat is het effect op de lange termijn?
- Projecten moeten obstakelvrij zijn.
- De doelstellingen van het project zijn duidelijk. Wat wilt u bereiken en hoe gaat u meten of dit bereikt is?
- Het project is financieel haalbaar (te maken); in het voorstel is een duidelijke begroting opgenomen.
- Een aanvrager hoeft geen rechtspersoon te zijn.
- Bedrijven kunnen alleen aanvragen doen in samenwerking met maatschappelijke partijen en met een maatschappelijk doel.
- De initiatiefnemers zijn bereid zelf de handen uit de mouwen te steken om het project te realiseren. Deze zelfwerkzaamheid is zichtbaar in het voorstel.
- Het Loket doet geen bijdrage in de exploitatie, en betaalt geen schulden af.
- Het Loket doet doorgaans geen bijdrage aan personele kosten.
- Evenementen kunnen een maximale bijdrage krijgen van 25% van de totale begroting, en krijgen éénmalig een bijdrage. Dit percentage is een richtlijn, de werkgroep kan ervoor kiezen om hiervan af te wijken.
- Restauraties kunnen een maximale bijdrage krijgen van 10% van de totale begroting.
- Een aanvraag mag niet meerdere jaren betreffen.

Beoordeling

Een aanvraag wordt ingediend via de website van het loket leefbaarheid. Medewerkers van het loket toetsen of de aanvraag aan alle eisen voldoet. Als dat het geval is, wordt de aanvraag beoordeeld door de beoordelingscommissie. Deze commissie bestaat uit medewerkers van de NAM, de Groninger Bodembeweging, MKB-Noord, de provincie Groningen, Groninger Dorpen en gemeenten. De commissie komt één keer per maand bij elkaar. Nadat de commissie instemt, wordt de uitbetaling van het bedrag snel geregeld. Dit verliep niet via de stuurgroep of de Dialoogtafel.

BIJLAGE 2. Stand van zaken Leefbaarheidsprogramma's NAM

Spoor 2. Elk dorp een duurzaam dak

Voor het programma 'Elk dorp een duurzaam dak' (EDED) is Groninger Dorpen benoemd als kartrekker. De NAM heeft in februari 2016 met het programmavoorstel ingestemd.

Doel

Het programma 'Elk dorp een duurzaam dak' (EDED) levert een bijdrage om in alle dorpen en wijken in het aardbevingsgebied de leefbaarheid en vitaliteit te versterken door (tenminste) één duurzame ontmoetingsplaats per dorp zeker te stellen voor de lange termijn. In de toekomst blijft het belang van een ontmoetingsplek per dorp bestaan, terwijl de exploitatie ervan in meerdere dorpen onder druk staat. Verschillende accommodaties hebben te kampen met een zeer matige tot slechte staat van onderhoud en functionaliteit, hoge energierekeningen en een moeizame exploitatie. Door te investeren in duurzaamheid, kwaliteit en functionaliteit werkt het dorp aan een toekomstbestendig gebouw en exploitatie. Het programma EDED voorziet (deels) in de financiering van deze kwaliteitsslag en biedt daar ondersteuning bij.

Doelgroep

Elk dorp krijgt binnen dit programma de mogelijkheid om in één gebouw te investeren: het pand dat volgens het dorp het meest functioneert als centrale ontmoetingsplek. In sommige dorpen (de schatting is circa 15) kunnen meerdere gebouwen deze functie hebben. In dat geval besluit het dorp zelf welk gebouw er gekozen wordt, maar kan vanuit het programma wel ondersteuning geboden worden bij het besluitvormingsproces.

Budget

Voor het programma is door de NAM 5 miljoen euro gereserveerd voor de periode 2015 - 2018. Het programma start in april 2016 en loopt tot eind 2018.

Toetsingscriteria

Groninger Dorpen heeft een aantal voorwaarden opgesteld waar een ondersteuningsaanvraag aan moet voldoen:

1. De accommodatie heeft een maatschappelijke functie en is primair gericht op het bieden van ruimte voor ontmoeten en voor dorpsactiviteiten aan alle dorpsbewoners. De accommodatie is in eigendom en beheer van een maatschappelijke stichting of vereniging.
2. Het betreft een dorpsaccommodatie in een dorp in één van de 9 aardbevingsgemeenten.
3. De accommodatie kent een sluitende exploitatiebegroting voor de komende drie jaar.
4. Er is aantoonbaar sprake van breed draagvlak in het dorp.
5. De aanvraag is afkomstig van een private rechtspersoon, te weten een maatschappelijke stichting of vereniging.
6. Het project start niet voor de aanvraagdatum.
7. Er is sprake van cofinanciering in de vorm van zelfwerkzaamheid of bij grotere projecten in de vorm van financiële bijdragen van andere partijen en fondsen.
8. Elk dorp kan maximaal één aanvraag indienen.
9. Eerder toegekende bijdragen vanuit het NAM Leefbaarheids- en Duurzaamheidsfonds en de huidige staat van het gebouw worden meegenomen in de toekenning.
10. Toekenningen uit andere leefbaarheidsprogramma's binnen Kansrijk Groningen worden meegenomen in de toekenning.
11. Roerende zaken, zoals inventaris, komen niet in aanmerking voor een financiële bijdrage. Hiervoor kan bij het Loket Leefbaarheid een aanvraag ingediend worden.
12. Reguliere activiteiten en reguliere exploitatie komen niet in aanmerking voor een financiële bijdrage.
13. Voor gebouwen die in eigendom zijn van gemeente komt groot onderhoud niet in aanmerking voor een financiële bijdrage.

Beoordeling

De aanvragen worden in drie momenten per jaar beoordeeld (april, september en december). Het programma is vraaggericht, dus de invulling per jaar is afhankelijk van het tempo en de plannen in de

dorpen. Het gaat in totaal om maximaal 100 dorpen en daarmee maximaal 100 panden. Sommige dorpshuizen vervullen namelijk een ontmoetingsfunctie voor omliggende dorpen.

Het projectteam van Groninger Dorpen bereidt de beoordeling in het programmateam voor met een bijbehorend advies. Als de aanvraag voldoet aan de spelregels wordt de financiële bijdrage voor het project toegekend door het programmateam. Wanneer het programmateam voor een toekenning wil afwijken van de spelregels o.b.v. de hardheidsclausule, zal een advies gevraagd worden aan de externe adviescommissie van de NAM. Voor de eerste aanvraagronde in 2016 geldt een aanvullend traject:

1. Aanvragen bespreken in programmateam, beoordeling van de aanvraag en programmateam geeft een advies.
2. Aanvragen worden inclusief advies van programmateam besproken in externe adviescommissie van de NAM. Daar wordt eventueel een aanvullend advies aan de aanvraag toegevoegd.
3. Aanvraag gaat naar intern NAM-panel en die neemt het besluit over de toekenning van de aanvragen.
4. De besluiten worden door Groninger Dorpen aan de aanvragers gecommuniceerd.

Spoor 2. Herbestemming cultureel erfgoed

Voor het programma 'herbestemming cultureel erfgoed' is stichting Libau benoemd als kartrekker. Stichting Libau heeft de bevordering en instandhouding van de bouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincies Groningen en Drenthe als doelstelling.

Doel

Het programma Erfgoed richt zich op het behouden, herstellen, revitaliseren en functie wijzigen van de belangrijke monumenten in het gebied, maar ook van de authentieke, karakteristieke en monumentale (dorps)ensembles. Dit door ondersteuning en advies vanuit het loket herbestemming, een bijdrage tot € 5.000 voor onderzoek (adviessubsidie) en de mogelijkheid tot herbestemmingssubsidie. Dit is een bedrag tot maximaal € 700.000 voor de herbestemmingsinvestering.

Doelgroep

Eigenaren van de volgende categorieën panden komen in aanmerking voor advies en ondersteuning voor het programma Erfgoed:

1. Kerken
2. Molens
3. Borgen
4. Boerderijen
5. Militair, maatschappelijk en/of industrieel erfgoed
6. Structuurversterkende ensembles in de kernen

Overige randvoorwaarden zijn:

- Het pand heeft een status als monument;
- Het pand is gelegen in het aardbevingsgebied (de negen gemeenten);
- Het pand wordt niet alleen herbestemd, maar ook wordt schade hersteld, eventueel achterstallig onderhoud weggewerkt én het pand wordt geschikt gemaakt om aardbevingen in de toekomst te kunnen weerstaan.

Budget

Voor het programma is door de NAM 5 miljoen euro gereserveerd voor de periode 2015 – 2018. Door het project 'Levende monumenten in een leefbare regio' van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft het programma een vliegende start gekregen. De eerste vier pilotprojecten zijn in werkateliers onderzocht en daarvoor is nu een aanvraag ingediend voor toekenning vanuit dit programma.

Toetsingscriteria

Libau heeft een aantal criteria opgesteld die gewogen worden in de selectie van aanvragen. Aan hoe meer criteria het project voldoet, des te hoger is de kans op toewijzing van ondersteuning en/of subsidiëring:

- Spreiding van de projecten per gemeente en per categorie
- (Mate van) publieke functie (openbare toegankelijkheid / openingstijden)
- (Mate van) versterken van andere initiatieven voor de bevordering van de leefbaarheid in het gebied
- (Mate van) bijdrage aan verbetering van de leefbaarheid in de directe omgeving, economische en sociale cohesie, ontmoetingsplek voor bewoners, toeristen / recreanten aantrekken, vestigingsklimaat en/of werkgelegenheid
- Draagvlak onder de bevolking / Effect van de nieuwe bestemming op de omgeving / Innovatief, uniek, vernieuwend / Onderdeel leefbaarheidsplannen, dorpsvisies, etc. / Exploitant is een lokale partij
- Cultuurhistorische / Beeldwaarde van het object (silhouet in het landschap, structuur ondersteunend, ensemble waarde, uniciteit, plaats in de Groninger geschiedenis, identiteit van het gebied, etc.) / Onderdeel beschermd dorpsgezicht of gelegen in nationaal landschap
- Technische ingrepen (wegwerken achterstallig onderhoud / restauratie / 'in zijn eigen kracht zetten' / versterkingsopgave / energiebesparende maatregelen)
- Financiële consequenties: de steun is een (minimaal) noodzakelijke bijdrage om project door te laten gaan / Onafhankelijke taxatie (zijn de kosten een reële afspiegeling van de exploitatie?) / (Mate van) cofinanciering

Beoordeling

Het programma Erfgoed werkt met twee tenders per jaar. De beoordeling vindt plaats op basis van een puntenscore per criterium. Inhoudelijke toetsing en advies vindt plaats door het Erfgoedteam (de monumentencommissie) en de adviescommissie Duurzaamheid en Leefbaarheid van de NAM.

Regeling leefbaarheid en duurzaamheid NAM

Naast de twee programma's uit spoor 2 voert de NAM ook een eigen regeling leefbaarheid en duurzaamheid uit.

Doel

Een positieve bijdrage leveren aan de structurele ontwikkeling van de leefbaarheid, duurzaamheid en waardering van de regio.

Doelgroep

Het Leefbaarheid- en Duurzaamheidsprogramma van NAM is er voor inwoners van dorpen en steden die te maken hebben met de gevolgen van de gaswinning uit het Groningen-gasveld. De regeling richt zich specifiek op het versterken van de leefbaarheid van dorpen in de provincie Groningen en is primair bedoeld voor inwoners van de gemeenten Appingedam, Bedum, Delfzijl, De Marne, Eemsmond, Hoogezand-Sappemeer, Loppersum, Menterwolde, Slochteren, Ten Boer en Winsum. Maar ook inwoners van andere dorpen die te maken hebben met de gevolgen van de gaswinning uit het Groningen-gasveld kunnen een aanvraag indienen. Aanvragen kunnen worden ingediend door maatschappelijke organisaties, corporaties of ondernemingen met een publieke functie zonder winstoogmerk (stichtingen en verenigingen).

Budget

Voor de regeling is door de NAM circa 15 miljoen euro gereserveerd voor de periode 2015 – 2018. Het programma is gestart in 2014. Tot nog toe zijn er 120 aanvragen ingediend en is er € 2,6 miljoen toegekend.

Toetsingscriteria

Bij het toekennen van een bijdrage aan uw initiatief, is een aantal onderwerpen van belang:

- De bijdrage aan de kwaliteitsverbetering van de leefomgeving;
- De bijdrage aan de verbetering van de sociale cohesie;
- Het draagvlak voor het initiatief binnen de samenleving;
- De duurzaamheid van het plan in de breedste zin van het woord;

- De bijdrage aan de structurele verbetering van het imago en het perspectief van de regio;
- De aansluiting bij andere plannen en activiteiten in de regio;
- De mate waarin het plan 'zonder obstakels' is;
- De mate van cofinanciering .

Voor evenementen, sportclubs en projecten op het gebied van media gelden aanvullende kaders.

Beoordeling

Voorstellen kunnen rechtstreeks ingediend worden bij de NAM. Na ontvangst vindt een persoonlijk gesprek plaats waarin de aanvraag op de toetsingscriteria wordt getoetst door de accountmanagers leefbaarheid en duurzaamheid. Alleen bottom-up projecten worden gehonoreerd. Waar nodig wordt aanvullende informatie verzameld. Vervolgens vindt toekenning plaats. Grote aanvragen worden voorgelegd aan een externe adviescommissie, het NAM Besluitvormingspanel. Dit panel heeft de mogelijkheid door te verwijzen naar externe adviescommissie voor advies. Deze commissie bestaat uit diverse personen die vanuit een verschillende expertise betrokken zijn bij de regio en de opgaven die er liggen.

Het programma wordt doorlopend geëvalueerd. Dit heeft geleid tot aanvullende kaderstelling voor verduurzaming van sportaccommodaties, evenementen en media aanvragen. Onderwerpen die passen binnen de gedefinieerde leefbaarheidsprogramma's zijn uitgesloten voor het leefbaarheid- en duurzaamheidsprogramma van de NAM. Ook wordt bij nieuwe initiatieven gekeken naar de levensvatbaarheid (let op verdringing / verzadiging van de markt). Een suggestie is om dit ook mee te nemen in de toetsingscriteria van andere programma's, zoals het Loket leefbaarheid en het programma Herbestemming cultureel erfgoed.

BIJLAGE 3. Plan van aanpak communicatie leefbaarheidsprogramma's: Kansrijk Groningen

1. Aanleiding

In het Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen staat vastgelegd dat de NCG de regie over vijf leefbaarheidsprogramma's van de voormalige Dialoogtafel op zich neemt en de invulling en uitvoering van het programma samen met de betrokken partijen zal vormgeven. Daarnaast heeft de NAM de regie over drie andere programma's, die ook tot doel hebben de leefbaarheid in het aardbevingsgebied te versterken. Elk van deze acht programma's heeft een eigen specifiek thema en een eigen 'kartrekker'. Maar zij richten zich wel op (vertegenwoordigende organisaties van) de inwoners van de dorpen en de wijken in het aardbevingsgebied.

Tot voor kort zorgde de Dialoogtafel voor de overkoepelende communicatie over al deze programma's via haar website, periodieke nieuwsbrieven en informatiebijeenkomsten. Aan de NCG is gevraagd deze coördinerende rol over te nemen en de gezamenlijke communicatie over het leefbaarheidsprogramma in maart op te starten met een serie gezamenlijke informatiebijeenkomsten in het gebied. Hier heeft de staf op 25 januari 2015 mee ingestemd. In dit plan van aanpak wordt een voorstel gedaan voor een manier om hier invulling aan te geven.

2. Leefbaarheidsprogramma's

In onderstaand schema staan de betreffende leefbaarheidsprogramma's op een rij.

Programma	Doel	Kartrekker	Financiën
SPOOR 1: GEMEENTEN			
Regie: Nationaal Coördinator Groningen			
Herstructurering leefbaarheid	Uitvoering van herstructureringsplannen van gemeenten, om bijvoorbeeld verloederde straten aan te pakken en/of winkelcentra op te knappen.	Gemeenten	€ 15 mln.
SPOOR 2: REGIO: MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES			
Regie: Nationaal Coördinator Groningen			
Breedband voor heel Groningen	Het verbeteren/sneller maken van internetverbindingen met breedband.	Economic Board	€ 5 mln.
Lokale energietransitie*	O.a. het stimuleren van lokale energiecoöperaties.	Natuur en Milieu Federatie Groningen	€ 5 mln.
Dorpsvisies en landschap	Versterking van het landschap. Drie: thema's: wierden en lintdorpen, lijnen in het landschap en recreatieve (wandel)route netwerken.	Landschapsbeheer Groningen	€ 2,5 mln.
<i>Nog niet gelabeld</i>			€ 2,5 mln.
Regie: NAM			
Elk dorp een duurzaam dak (EDED)	Elk dorp in het aardbevingsgebied moet minimaal één ontmoetingsplek voor bewoners krijgen.	Groninger Dorpen	€ 5 mln.
Herbestemming Cultureel Erfgoed	Herstel en herbestemming van karakteristieke gebouwen.	Libau	€ 5 mln.
SPOOR 3: INWONERS			

Regie: Nationaal Coördinator Groningen			
Loket leefbaarheid	Financieel ondersteunen van (groepen) bewoners en verenigingen bij de uitvoering van lokale initiatieven en projecten van minder dan € 10.000,-	Groninger Dorpen	€ 5 mln.
Regie: NAM			
Regeling leefbaarheid en duurzaamheid	Financieel ondersteunen van (groepen) bewoners en verenigingen bij de uitvoering van lokale initiatieven en projecten van meer dan € 10.000,-	NAM	€ 15 mln.
TOTAAL			€ 60 mln.

** De NCG heeft de provincie Groningen gevraagd de invulling en uitvoering van dit programma met de betrokken partijen uit te werken en dit te koppelen aan het provincie brede Energieprogramma. Het definitieve programma is nog niet beschikbaar.*

3. Communicatiedoelstellingen

Doelstellingen van de overkoepelende communicatie over de leefbaarheidsprogramma's zijn:

- De dorpen en de wijken in één overzichtelijk aanbod vanuit alle programma's te informeren over de mogelijkheden. En op die manier antwoord te geven op de vraag: waar moet ik als bewoner met mijn vraag/idee/initiatief naar toe?
- Zichtbaar maken van de totale inzet van middelen op leefbaarheid.
- Mensen motiveren om een bijdrage te leveren waar dat mogelijk is.
- Uitdragen dat dit een positieve bijdrage is aan de regio, als tegenwicht voor de negatieve gevolgen van de gaswinning en aardbevingen.

4. Doelgroepen

De programma's richten zich vooralsnog alleen op de G9. Er wordt bekeken of dit later wordt uitgebreid met Hoogezand-Sappemeer en Menterwolde naar de G11. Binnen deze gemeenten kunnen de volgende doelgroepen worden onderscheiden.

- Bestuurlijke en maatschappelijke stuurgroepen
- Gemeenten
- Inwoners
- Dorps- en wijkverenigingen
- Sportverenigingen
- Culturele verenigingen
- Maatschappelijke organisaties
- Stichtingen op het gebied van erfgoed
- Onderwijsinstellingen
- Zorginstellingen
- Ondernemers
- Ondernemersverenigingen

Per programma zal de samenstelling van de doelgroepen verschillen. Voor een deel zal het gaan om dezelfde doelgroepen, en voor een deel gaat het om doelgroepen specifiek voor dat programma. Het is aan elk programma zelf om de eigen doelgroepen goed in beeld te brengen.

5. Communicatiestrategie: onder één vlag "Kansrijk Groningen"

Om de overzichtelijkheid te bevorderen en de totale inzet op de verbetering van de leefbaarheid te benadrukken is het idee ontstaan om alle programma's onder te brengen onder één vlag: Kansrijk Groningen. Hiermee wordt enerzijds de link naar het MJP gelegd en dat er regie wordt gevoerd op het totaal, maar anderzijds wordt ook duidelijk dat er allerlei andere partijen bij betrokken zijn. Het laat zien dat de gemeenten, de betrokken organisaties (VGD, Libau, NMF, Landschapsbeheer Groningen), de NCG en de NAM de handen ineen hebben geslagen en samen werken aan een Kansrijk Groningen. Onder deze noemer kan de start van alle programma's plaatsvinden in een gezamenlijke serie van

negen informatiebijeenkomsten en kan gekeken worden naar de mogelijkheid van één gezamenlijk online portal voor alle leefbaarheidsprogramma's. Op dit idee is positief gereageerd door de kartrekkers, de gemeenten en de NAM. Alleen de Economic Board heeft aangegeven vanwege hun specifieke status (niet rechtstreeks gericht op de bewoners) voor dit moment geen toegevoegde waarde te zien in deelname van het programma Breedband aan de informatiebijeenkomsten. Ook is nog teveel onduidelijk over de uitvoering van het programma.

De NCG heeft de gedachte dat Kansrijk Groningen niet alleen de kansen voor de leefbaarheid in het aardbevingsgebied betreft, maar dat het juist gaat om kansen op allerlei terreinen en ook om combinaties daarvan. Daarom zou de NCG de noemer 'Kansrijk Groningen' op termijn als 'label' of 'keurmerk' willen verbreden met programma's die net als deze leefbaarheidsprogramma's een impuls geven aan de regio en de bewoners.

6. Aanpak van de Communicatie in twee stappen

Op 1 april 2016 sluit de eerste tender van het programma EDEDD en van Herbestemming cultureel erfgoed. De kartrekkers willen samen met elkaar optrekken, ook al is nog niet elk programma even ver in de uitvoering. Daarom is het de wens om al in maart een serie van negen informatiebijeenkomsten te organiseren. Dit kan onder regie van de NCG georganiseerd worden, maar deze termijn is te kort om met alle partijen de invulling van en deelname aan Kansrijk Groningen zorgvuldig met elkaar af te stemmen en hier commitment op te krijgen. Daarom wordt een aanpak van de communicatie in twee stappen voorgesteld. Deze aanpak zal aan alle partijen worden voorgelegd. Bovendien wordt de aanpak opgenomen in de notitie 'Leefbaarheidsprogramma NCG' die voor de maatschappelijke- en bestuurlijke stuurgroep op 3 en 7 maart geagendeerd staat.

7. Aanpak Communicatie stap 1

Voor de overkoepelende communicatie over de leefbaarheidsprogramma's worden voor stap 1 de volgende communicatiemiddelen voorgesteld.

- De communicatie over de leefbaarheidsprogramma's vanaf nu te laten plaatsvinden onder de noemer Kansrijk Groningen (nog niet met logo maar al wel onder deze naam), onder regie van de NCG.
- Een serie van negen gezamenlijke informatiebijeenkomsten in maart.
- Een pagina op de website van de NCG met een overzicht van de leefbaarheidsprogramma's, waar de programma's vanuit hun eigen website naar verwijzen.
- Een flyer met een overzicht van alle programma's en een korte toelichting, om uit te delen op de informatiebijeenkomsten.

8. Aanpak Communicatie stap 2

Parallel aan de voorbereiding voor de negen informatiebijeenkomsten kan gewerkt worden aan de verdere uitwerking van Kansrijk Groningen. Dit bestaat uit twee onderdelen:

- a) Commitment van alle betrokken partijen op de voorgestelde aanpak verkrijgen.
- b) Het uitwerken van de hierbij horende communicatiemiddelen.

Ad a)

Om te zorgen dat Kansrijk Groningen gaat leven en gebruikt gaat worden, is het belangrijk dat de verschillende partijen uitspreken hieraan mee te willen doen en hier hun commitment op te geven. Dit vraagt afstemming van de kartrekkers met hun eigen achterban (bestuur/directie). Hier kan de bestuurlijke- en maatschappelijke stuurgroep ook mede voor gebruikt worden. Het advies is om eerst te beginnen met de leefbaarheidsprogramma's en dit als een groeimodel te beschouwen. De NCG heeft in de ontwikkeling van Kansrijk Groningen een coördinerende rol (zie ook 10. Organisatie).

Ad b)

Voor de overkoepelende communicatie over Kansrijk Groningen worden voor stap 2 de volgende communicatiemiddelen voorgesteld.

- Eigen huisstijl
- Website
- Twitter
- Flyers

Eigen huisstijl

Om Kansrijk Groningen goed neer te zetten als overkoepelende naam en label/keurmerk verdient het aanbeveling om hiervoor een eigen logo en een huisstijl te laten ontwerpen. In de huisstijl moet er rekening mee gehouden worden dat het logo gebruikt moet kunnen worden in combinatie met de huisstijl van de kartrekkers.

Website

Op dit moment kunnen mensen op diverse sites informatie vinden over de programma's: op de sites van de Dialoogtafel (digitale loket leefbaarheid), de NAM (regeling leefbaarheid en duurzaamheid) en de Groninger Dorpen (EDED). Het voorstel is om gezamenlijk een overkoepelende website in het leven te roepen: www.kansrijkgroningen.nl. Deze domeinnaam is nog beschikbaar. Zo kan het aanbod vanuit alle programma's voor alle doelgroepen goed neer worden gezet. De website fungeert als portal. Op de homepage kan aangegeven worden welke initiatieven er spelen. Daarnaast krijgt elk programma een eigen pagina waar heel in het kort beschreven staat wat het programma inhoudt, waarna wordt doorverwezen naar de site van het programma/de kartrekker. De coördinatie van de website wordt belegd bij het team communicatie van de NCG.

Om Kansrijk Groningen ook echt te laten leven, is het aan te bevelen dat elk programma in de communicatie www.kansrijkgroningen.nl/naamprogramma communiceert, en niet meer de eigen site. Op deze wijze komt iedereen die iets wil weten over de Kansrijk Groningen programma's in het aardbevingsgebied terecht bij het totaaloverzicht van de programma's, met alle mogelijkheden voor bewoners en de gezamenlijke inzet van alle partijen.

Twitter

Aanvullend op de site kan er ook een eigen Kansrijk Groningen Twitter account worden aangemaakt, onder regie van het team communicatie van de NCG. Een van de doelstellingen van het twitteren is om mensen regelmatig naar de site toe te trekken. De tweets vanuit andere programma's vinden plaats onder een gezamenlijke #kansrijkgroningen en worden via het Twitter account van Kansrijk Groningen geretweet.

Flyers

Het is handig om niet alleen op de website maar ook op papier een overzicht te hebben van alle programma's onder de vlag van Kansrijk Groningen. Voorstel is een mapje in de huisstijl van Kansrijk Groningen, met daarin per programma een flyer, die ook ieder op zichzelf staand gebruikt kunnen worden. De flyers kunnen in de huisstijl van het programma/de kartrekker worden uitgevoerd, wel met het gebruik van het logo van Kansrijk Groningen. Het streven is dat elke flyer wordt opgesteld volgens een soortgelijk format:

- Wat is het doel?
- Wie kan er meedoen?
- Wanneer kom ik in aanmerking?
- Hoe kan ik me aanmelden?
- Wat gebeurt er na mijn aanmelding?
- Meer informatie

9. Uitwerking van de gezamenlijke serie van negen informatiebijeenkomsten

Deze ronde bestaat uit een reeks van negen informatiebijeenkomsten, in elke gemeente één bijeenkomst, twee avonden per week. Dit vergt veel inzet en capaciteit, maar het is het uitdrukkelijke verzoek van gemeenten om in elke gemeente een avond te organiseren. Enerzijds omdat men de avond 'op maat' wil invullen, anderzijds omdat men een hoge opkomst verwacht. Het gaat om laagdrempelige avonden, waarvoor men zich niet hoeft aan te melden en waarvoor zo breed mogelijk uitgenodigd wordt. Het idee is om het hele dorp mee te laten denken. De bijeenkomsten bestaan uit een plenair deel en een deel met een informatiemarkt en deelsessies over de programma's. De inleiding in het plenaire deel gebeurt bij voorkeur door de gebiedsmanager van de NCG, die stil staat bij de aanloop hier naar toe en de naam Kansrijk Groningen introduceert.

- Verwachte aantal personen. Het is de ervaring dat avonden over fondsen druk worden bezocht. Voor Loppersum, de Marne, Eemsmond, Delfzijl, Slochteren worden zo'n 50-100 personen per avond verwacht. Voor Appingedam, Bedum, Ten Boer 20-50 personen per avond.

- Locatie. De betrokken gemeenten bepalen de locatie van de avond. Voorwaarde is dat er een grote zaal is voor het plenaire deel, met een ruimte voor een deelsessie. De informatiekraampjes kunnen in de grote zaal staan.
- Data. De data worden in overleg met de gemeenten bepaald. De eerste week van maart is het voorjaarsvakantie, dus het is verstandig om de week daarna te starten. Daarnaast is het op 28 maart paasmaandag.
- Gespreksleider. Het is de wens om een onafhankelijke gespreksleider in te huren, die een soepel verloop van het programma en de tijd bewaakt.
- Uitnodiging. Enerzijds nodigen de programma's zelf gericht hun doelgroepen uit, anderzijds worden de avonden breed bekend gemaakt.
 - a. Om gericht uit te kunnen nodigen stellen de programma's eerst gezamenlijk een genodigdenlijst op. Daarna wordt afgesproken wie wie uitnodigt, om dubbele uitnodigen te voorkomen. Dorpscoördinatoren kunnen vervolgens de uitnodiging nogmaals onder de aandacht brengen bij hun eigen contacten.
 - b. Er wordt brede bekendheid gegeven aan de avonden via een persbericht, de gemeentelijke communicatiekanalen en via de site en Twitter van de NCG.

Programma

19.00 uur	Inloop
19.30 uur	Plenair deel - Aftrap door vertegenwoordiger NCG, introductie Kansrijk Groningen: 10 min. - Per programma een korte introductie van max 5 minuten, eventueel in interviewvorm: 40 min. - Algemene vragen: 20 minuten
20.40 uur	Deelsessie/informatiemarkt <i>Deelsessie over criteria, aanvraagprocedure etc.</i> - EDEDD <i>Informatiemarkt</i> - Loket Leefbaarheid - Herbestemming cultureel erfgoed - Regeling leefbaarheid en duurzaamheid - Lokale energietransitie - Dorpsvisies en landschap - Gemeente (herstructurering leefbaarheid, overige relevante plannen) - NCG - CVW
22.00 uur	Einde

10. Organisatie

De NCG is verantwoordelijk voor de coördinatie van het overkoepelende deel van de communicatie zoals omschreven in dit plan van aanpak. Dit betekent dat het team communicatie de regie op de organisatie van de negen informatiebijeenkomsten op zich neemt, en tevens de ontwikkeling van Kansrijk Groningen en het onderhoud van de communicatiemiddelen. Daarbij wordt wel ondersteuning gevraagd van de programma's zelf en de communicatieadviseurs van de gemeenten. Daarnaast is elk programma zelf verantwoordelijk voor de organisatie van de programma specifieke communicatie. Voor de organisatie van de informatiebijeenkomsten komt een werkgroep met een vertegenwoordiger van het team communicatie NCG en vertegenwoordigers van de kartrekkers en gemeenten.

11. Financiën

Voor stap 1: De kosten voor de informatieavonden worden gelijk over de zes deelnemende programma's verdeeld. Voor de precieze invulling wordt nog een begroting voor akkoord aan de kartrekkers voorgelegd. Het voorstel is dat de Vereniging Groninger Dorpen budgethouder wordt en dat indien nodig de NAM voor een voorschot zorgt. De afspraken hierover moeten goed worden vastgelegd.

Voor stap 2: Nadat er overeenstemming over het plan van aanpak is wordt er een begroting opgesteld voor de uitvoering, die samen met een voorstel voor de verdeling van de kosten aan de kartrekkers wordt voorgelegd voor akkoord.

12. Actielijst en planning

Mijlpalen organisatie informatiebijeenkomsten

- Adreslijst klaar 15 febr.
- Stukken tekst website 22 febr
- Uitnodiging uit 22 febr.
- Flyer klaar 4 mrt.
- Eerste bijeenkomst 7 mrt.

Actie	Wie	Deadline
Contact opnemen met dorpencoördinatoren communicatieadviseurs gemeenten over informatiebijeenkomsten (data, locaties, rol gemeente, bekendmaken).	NCG	Zsm
Schriftelijk informeren over de informatiebijeenkomsten van bestuurlijke en maatschappelijke stuurgroep	NCG	Zsm
Opdracht geven tot ontwikkelen logo en huisstijl.	NCG	Zsm. Logo klaar 22 febr.
Adreslijst samenstellen voor uitnodigingen. Uitnodiging uit op 22 febr. in elk geval voor de eerste bijeenkomsten	Programma's	15 febr.
Samenvoegen tot één adreslijst, dubbel eruit halen en uitnodiging mailen.	NCG	22 febr.
Teksten schrijven voor pagina op de website en flyer	Programma's	22 febr.
Invulling deelsessies en informatiemarkt	Programma's	4 mrt.
Bemensing regelen informatiemarkt	Programma's	4 mrt.
Bemensing regelen informatiemarkt kraam NCG / CVW	NCG	4 mrt.
Gespreksleider regelen	NCG	4 mrt.
Introductie NCG regelen per avond	NCG	4 mrt.
Website vullen	NCG	4 mrt.

13. Aandachtspunt: samenhang tussen bijeenkomsten over de gebiedsgerichte aanpak en over Kansrijk Groningen

Naar verwachting vindt in februari/begin maart ook de officiële aftrap van de gebiedsgerichte aanpak plaats en worden daarop volgend startbijeenkomsten georganiseerd in de vijf gebieden waar we gaan beginnen (Loppersum, 't Zandt, Overschild, Appingedam en Ten Post). Doelstelling van deze startbijeenkomsten is om de bewoners te informeren over wat de gebiedsgerichte aanpak inhoudt, wat dit voor hen betekent en in het verlengde daarvan de start van de inspecties en het openen van de bouwinkels aan te kondigen. Het is een bewuste keuze om in de gemeenten Loppersum, Slochteren, Appingedam en Ten Post de avonden over de gebiedsgerichte aanpak en over Kansrijk Groningen niet aan elkaar te koppelen. Weliswaar gaat het deels om dezelfde doelgroep, maar het gaat om een heel andere boodschap en een andere emotie.

Aandachtspunt: Omdat versterking bij de bewoners van het gebied voorop staat, is het van belang dat de officiële aftrap van de gebiedsgerichte aanpak heeft plaatsgevonden vóór de start van de informatieavonden over leefbaarheid. Daarnaast heeft het de voorkeur dat de startbijeenkomsten over de gebiedsgerichte aanpak in de prioritaire gemeenten eerder plaatsvinden dan de avonden over leefbaarheid. Daarom worden de avonden over leefbaarheid in deze vier gemeenten pas achterin maart gepland. Om bij de doelgroepen verwarring te voorkomen, is het belangrijk in de communicatie

goed duidelijk te maken wat enerzijds het verband en anderzijds het verschil is tussen de gebiedsgerichte aanpak en Kansrijk Groningen. Daarom zal op de avonden over leefbaarheid een vertegenwoordiging van de NCG en het CVW aanwezig zijn om vragen over versterking te kunnen beantwoorden en een toelichting te geven op de kaders van de aanpak zoals beschreven in het MJP.